

[Aksel Larsen.]

Hvad ændringsforslaget under nr. 2 angår, vil jeg indtrængende anbefale, at folketinget beslutter sig for at vedtage dette. Det går ud på, at ordet „rigsdag“ overalt i grundloven ændres til: „folketinget“, og at tilsvarende ordet rigsdagsmænd eller rigsdagsmedlemmer ændres til folketingsmænd eller folketingsmedlemmer. Man kommer ikke uden om, at rigsdagen er et ord af tysk oprindelse. Nu vil jeg ingenlunde påstå, at man kan undgå ord af fremmed oprindelse i det danske sprog, men når vi har et godt gammelt dansk ord som ting, så synes jeg, man skal benytte dette. Det er desværre sådan, at der ikke — bl. a. fordi man havde så travlt — har været nogen rigtig forhandling om, hvad tinget skulle hedde, og derfor er resultatet blevet, at et flertal af udvalgets medlemmer foreslår, at den lovgivende forsamling i Danmark fremtidig skal hedde folketinget. Jeg vil ingenlunde sige, at jeg tror, dette er visdommens sidste ord; det er meget muligt, man kan finde et andet ord, som er lige så godt eller bedre. Jeg tænker på ord som lovtinget eller blot tinget, det gamle danske ord tinget. Det er muligt, at en sådan betegnelse ville have lettere ved at trænge igennem overfor dem, der af mere eller mindre mærkelige grunde synes, at det at kalde folkerepresentationen for folketinget er at give et ekstra spark til det andet høje ting, lige før det skal forsvinde. Men nu ligger det altså engang sådan, at vi kun har dette forslag; det er det, der har kunnet opnås enighed om mellem flertallet af udvalgets medlemmer, og jeg henstiller, at man tiltræder det her i denne sal.

Det hævdes, at man med det nye grundlovsforslag lovfæster parlamentarismen. Dette er ikke rigtigt. Man lovfæster ikke engang parlamentarismen i dens negative form. Man lovfæster den, om jeg så må sige, halvvejs, idet man i § 15 siger, at:

„Ingen minister kan forblive i sit embede, efter at rigsdagen har udtalt sin mistillid til ham“
og videre:

„Udtaler rigsdagen sin mistillid til statsministeren, skal denne begære ministeriets afsked, medmindre nyvalg udskrives.“

Dette udelukker jo ikke, at kongen, som stadigvæk ifølge grundloven selv udnævner sine ministre, kan give en regering afsked og udnævne en ny regering, som ikke er i

overensstemmelse med rigsdagens eller folketingets flertal, og som muligvis kun er udnævnt med det formål at udskrive valg.

Efter min mening må parlamentarisme bestå deri, at der ikke kan få lov til at eksistere nogen regering, der udøver regeringsmyndighed, foretager regeringshandlinger, uden at den har rigsdagens eller folketingets tillid. Man har i grundlovsforslaget meget rigtigt, og det synes mig meget klart, gjort forskel på fungerende ministre og regerende ministre. Fungerende ministre kan kun foretage sig, hvad der er ubetinget nødvendigt til embedsforretningernes uforstyrrede førelse, men kan ikke regere. Det at udskrive valg er imidlertid en regeringshandling.

Det forekommer mig, at alle hensyn, herunder også et hensyn til folkerepresentationens værdighed, forlanger, at enhver nyudnævnt regering som sin første handling skal fremstille sig for folketinget med en regeringserklæring om sin politik og sine hensigter, hvorefter folketinget kan diskutere denne erklæring og slutte med at udtale sin mening om regeringen. Det er jo fantastisk, at man kan tænke sig, at kongen skal kunne udnævne en regering, som ikke har denne pligt. Ja, jeg ved meget vel, at der et andet sted i grundlovsforslaget står, at kongen kan til enhver tid udskrive nyvalg, og med kongen menes der jo regeringen, og at en nyudnævnt regering dog ikke kan udskrive nyvalg, før den har fremstillet sig for folketinget, men det er jo en ærlig talt total latterlig bestemmelse. Det er altså nok, at den nyudnævnte statsminister, som ved, at han er i konflikt med folketinget, møder op i folketinget, afgiver en regeringserklæring og går sin vej, så har han lov til at udskrive nyvalg. Det mener jeg ikke han skal have lov til.

Man har — og det er et af de store fremskridt i grundlovsforslaget — gjort folkerepresentationen langt mere selvstændig end tidligere, gjort den praktisk talt uafhængig af konge- og regeringsmagt, og sådan bør det være. Så må det også være sådan, at ethvert nyudnævnt ministerium snarest skal fremstille sig på rigsdagen og ved statsministeren afgive en redegørelse for sin politik og de af regeringen påtænkte foranstaltninger, hvorefter en almindelig forhandling finder sted. Men endvidere bør det være sådan, at såfremt rigsdagen under eller ved afslutningen af denne forhandling udtaler sin mistillid til regeringen, skal ministeriet